

Michaela Langová: Sídlní areál starší doby bronzové v Brandýse nad Labem – objekty s lidskými kosterními pozůstatky. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK, Praha 2012. 144 stran textu, 12 tab. a 10 grafů v textu, 28 obr., 111 obrazových tabulek.

České střední Polabí je součástí tzv. staré sídlní oblasti, od nejstaršího pravěku bylo hustě osídleno a zároveň komunikačně využíváno. Území mezi Prahou a Starou Boleslaví, resp. Pražskou kotlinou a ústím Jizery do Labe, se tradičně považuje za určitou křižovatku, sbližující střední Čechy s Čechami severozápadními až severními, severovýchodními a východními. Z množství archeologických nálezů a nalezišť, které jsou odsud známy, si M. Langová vybrala nedávno zkoumaný segment osídlení starší doby bronzové v Brandýse n. L.-Vrábí „U vodojemu“, který svou povahou připomíná nálezy zpracovávané uchazečkou v bakalářské práci, zároveň se však od nich v mnohém liší. Neúplnost zjištění, způsobená záchranným charakterem výzkumu, neumožňuje komplexní interpretaci, kumulace pozoruhodných situací v tomto nevelkém vzorku (různé typy objektů s lidskými kostrami a kostmi, příkop) spíše vyvolává další a další otázky; M. Langová se zpracování tohoto materiálu zhostila s velkou pílí a odpovědností a pokusila se z něj získat maximum dochovaných informací.

Práce má logické členění, obsahuje náležitosti odborného pojednání. Poněkud netradiční je sled kapitol, v němž po stručném úvodu následují nejprve obecné kapitoly (2. o pohřebním ritu starší doby bronzové, 3. o sídlištních objektech s lidskými kosterními pozůstatky, 4. o příkopových ohrazeních starší doby bronzové), představující interpretační východiska, a pak teprve popis a analýza nálezů ze zpracovávaného výzkumu. Kapitoly a podkapitoly jsou koncipovány ve vazbě na zjištění výzkumu, s nimiž se však čtenář seznámí podrobně až později, což může místy budit pocit desorientace i otázky po účelu řazení a zařazení kapitol (např. kap. 2.3). Autorka zde navazuje na bakalářskou práci, nepřebírá však – text je nově zpracován a aktualizován. Např. vynesení mohyl starší doby bronzové do mapy (kap.2.2, s. 14, Obr. 7) je velmi zajímavé, jakkoli jde o jisté zjednodušení – jev by zasluhoval samostatné podrobnější zpracování s revizí nálezů a hlubší analýzou, což ovšem vybočuje z rámce této práce. Partie o hrazených lokalitách je samozřejmě zpracována nově; za jeden z klíčových problémů zde považují dataci resp. současnost jednotlivých rámcově „starobronzových“ lokalit. Pochválit je třeba terminologickou kap. 3.1.

Kap. 5. je věnována lokalitě U vodojemu ve Vrábí. Stručně je popsáno přírodní prostředí (u vegetace autorka zaměňuje potenciální přirozenou vegetaci s rekonstruovanou – s. 35), následuje podrobný přehled dosavadního stavu poznání pravěkého osídlení lokality samé a průvodní text k mapě na obr. 5, zachycující nálezy starší doby bronzové v širším okolí lokality (vyplatilo by se potlačit barevnost mapového podkladu nebo naopak zvolit kontrastnější značky nalezišť). V kap. 6 popisuje autorka objekty – hroby, zkoumané úseky příkopu – a jejich movitý inventář, zapojeny jsou výsledky odborných určení kostí, všude najdeme odkazy na vyobrazení. Je poněkud matoucí, že jako objekty jsou označovány a číslovány jak hroby (tj. „objekty přirozené“), tak segmenty příkopu (tj. „objekty umělé“). Vypovídací hodnotu příkopu bohužel omezilo to, že z něj byly zkoumány pouze vybrané úseky (tj. fakticky sondáž). Vedoucí výzkumu A. Danielisová nepochybně učinila maximum v rámci svých možností, je nicméně politováníhodné, že naše největší a nejrespektovanější archeologická organizace není s to zajistit, aby nemovité archeologické nálezy takového významu mohly být prozkoumány v úplnosti, a opakovaně se u jejich výzkumů setkáváme s údaji o terénech ničených bez výzkumu s odvoláním na nedostatek finančních prostředků a časový tlak investora. Kap. 7 obsahuje analýzu keramiky (databáze je přiložena na CD). Řeší mj. otázku rozdílu mezi úmyslnými hrobovými přídávky a nádobami s náhodným vztahem k lidským kostem – jednak s ohledem na datování, jednak pro určení, nakolik jde o řádný (standardní) pohřeb. Při datování keramiky se dostává do rozporu datování klasické slohové (typologické) a přírodovědné: keramika „mladšího charakteru“ z lokality je ve středočeském kontextu poměrně zvláštní a „vysoké“ datování vyvolává potřebu dalšího studia. V dalších

kapitolách se autorka zabývá vyhodnocením lidských a zvířecích kostí, rostlinných zbytků a d. Kap. 8. přináší analýzu a vyhodnocení objektů s lidskými kosterními pozůstatky (při nevelkém počtu jsou značně různorodé; nejzajímavější je dochované kamenné těleso mohyly) a příkopu. Všechny analytické pasáže provázejí grafy a tabulky.

Závěr obsahuje poměrně zajímavé výsledky a názory, co se týče pohřebních zvyklostí starší doby bronzové; autorka je si vědoma omezených možností a zachovává kritickou opatrnost.

Po stránce jazykové je práce na dobré úrovni, text obsahuje jen ojedinělé překlapy, mluvnické chyby i slohové nedostatky (zejména opakování některých slov; snad až přílišná preference cizího slova „skelet“ před českým „kostra“) jsou nečetné, stejně jako nedopatření v technické úpravě textu (Čujanová – Jílková místo Čujanová-Jílková; zbytek textu na s. 16 a d.). Odborná terminologie je v pořádku. Citace odpovídají oborovému standardu. Soupis pramenů a literatury (s. 136-144) je přiměřeného rozsahu a skladby, nechybí žádný podstatný titul. Formální úpravě práce nelze nic podstatného vytknout.

Obrazové přílohy jsou v adekvátním rozsahu a velmi dobré kvalitě.

Předložená práce podle mého názoru splňuje nároky kladené na diplomovou práci a proto ji doporučuji k obhajobě. Práci navrhuji hodnotit známkou výborně.

V Praze dne 22. srpna 2012

PhDr. Zuzana Bláhová, Ph.D.